

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS

Savivaldybės biudžetinė įstaiga, Beržų g. 50, 36145 Panevėžys, tel. 8 45 433093, el.p. vsb@panrs.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 301845541.

PANEVĖŽIO RAJONO GYVENTOJŲ SVEIKATA 2011 METAIS

Panevėžys, 2012-2013

SĄVOKOS

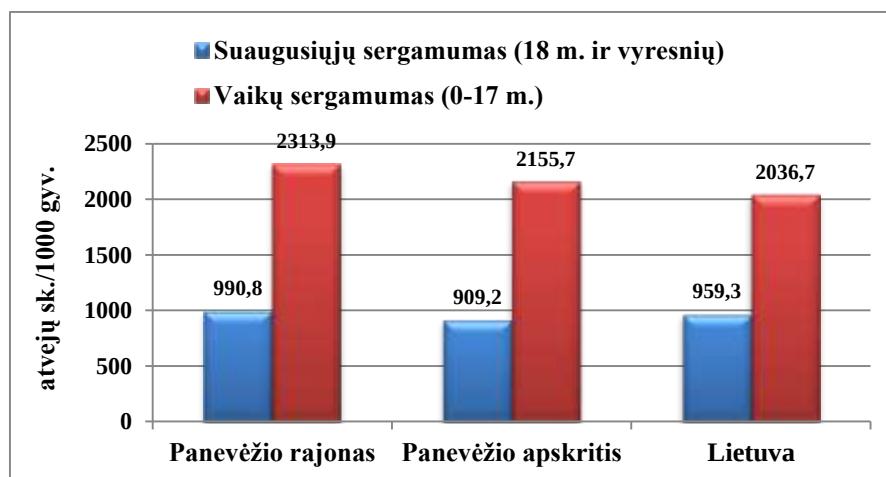
Sergamumas tam tikra liga (ar ligų grupe) – tai asmenų, kuriems metų bėgyje ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose buvo naujai užregistruota duota liga. Rodiklis yra skaičiuojamas iš Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA: asmenys, kuriems metų bėgyje buvo registruota liga iš duoto ligų kodų intervalo ir kuri buvo pažymėta „+“, kaip ūmi liga arba pirmą kartą gyvenime diagnozuota lėtine liga. Jei tam pačiam asmeniui yra užregistruotos kelios vienodos ar skirtingos ligos iš duoto ligų kodų intervalo, asmuo skaičiuojamas tik vieną kartą.

Ligotumas tam tikra liga (ar ligų grupe) – tai asmenų, kuriems metų bėgyje ambulatorinėse ar stacionarinėse sveikatos priežiūros įstaigose buvo užregistruota duota liga. Rodiklis yra skaičiuojamas iš Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA: asmenys, kuriems metų bėgyje buvo registruota liga iš duoto ligų kodų intervalo ir kuri buvo pažymėta „+“ arba „-“, kaip ūmi liga arba pirmą kartą gyvenime diagnozuota lėtine liga arba pakartotinai (bet pirmą kartą šiais metais) registruojama lėtine liga arba galutinės klinikinės arba patologoanatominės stacionaro diagnozės. Jei tam pačiam asmeniui yra užregistruotos kelios vienodos ar skirtingos ligos iš duoto ligų kodų intervalo, asmuo skaičiuojamas tik vieną kartą.

Atvejis (toliau atv.) – tam tikra liga, ligos padarinys ar kitas analizuojamas požymis, nustatytas populiacijos nariui. Vienam populiacijos nariui galimi keli ligos atvejai, pvz., kartotinis miokardo infarktas.

Gyventojų bendrasis sergamumas

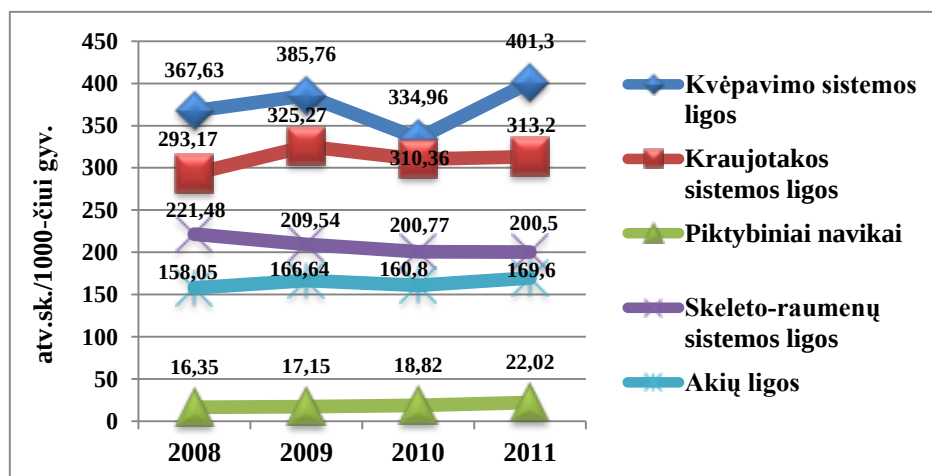
Higienos instituto sveikatos informacijos centro (toliau – HISIC) duomenimis, 2011 m. Panevėžio rajone, apskrityje ir visoje šalyje vaikų sergamumas buvo didesnis nei suaugusiųjų. Panevėžio rajone 1000-čiui vaikų teko 2313,9 (184,15 atveju daugiau nei 2010 m.) sergamumo atvejo, o suaugusiųjų – 990,8 atvejo (26,4 atveju daugiau nei 2010 m.) 1000-čiui suaugusiųjų. 2011 metais Panevėžio rajone sergamumas tiek suaugusiųjų, tiek ir vaikų buvo didesnis palyginti su apskrities ir šalies duomenimis (žr. 1 pav.).

1 pav. Suaugusiųjų ir vaikų sergamumas 2011 m. (naujai užregistruoti susirgimai ambulatorinę pagalbą teikiančiose įstaigose 1000-čiui vaikų ir 1000-čiui suaugusiųjų)

Šaltinis: HISIC

Gyventojų bendrojo sergamumo struktūra pagal pagrindines ligų klases išlieka tokia pati 2008–2011 metų laikotarpiu. Kreipimosi į sveikatos priežiūros įstaigas duomenimis, 2011 m. daugiausia Panevėžio rajono gyventojų sirgo kvėpavimo sistemos (401,3 atv./1000-čiui gyv.), kraujotakos sistemos (313,2 atv./1000-čiui gyv.) ir skeleto-raumenų sistemos (200,5 atv./1000-čiui gyv.) ligomis. 2011 m. fiksuojamas kvėpavimo sistemos ligų atvejų didėjimas. Sergamumas kitomis ligomis minėtu laikotarpiu žymiai nekito (žr. 2 pav.).

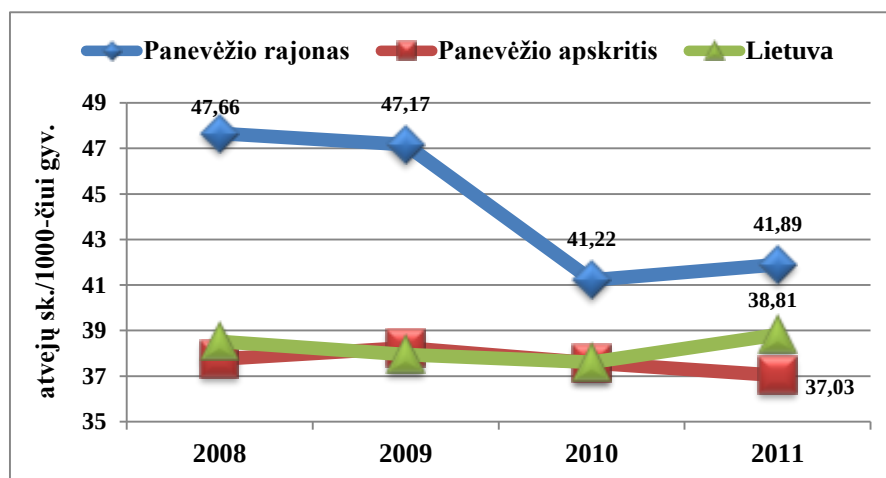

2 pav. Iš viso diagnozuota susirgimų labiausiai paplitusiomis ligomis 2008–2011 metais (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas užkrečiamosiomis ligomis

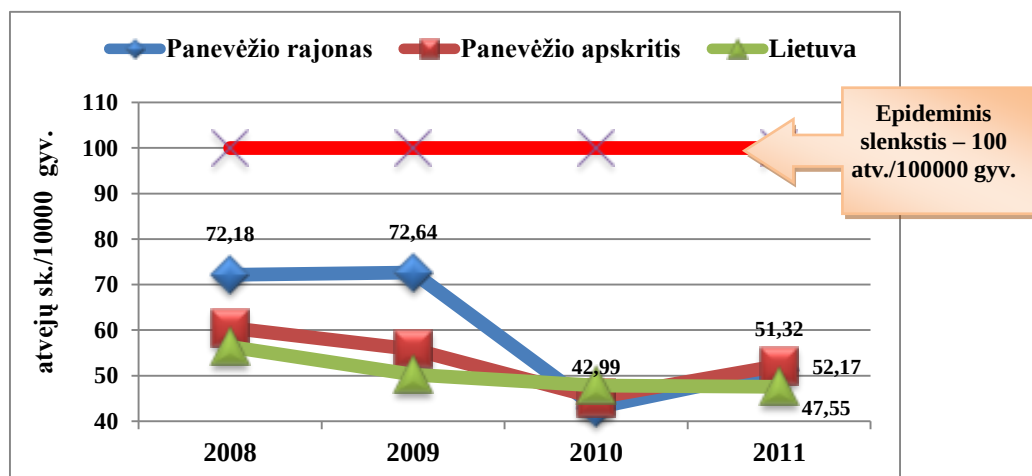
Panevėžio rajone 2011 m. sergamumas infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis, palyginti su apskrities ir šalies duomenimis, yra didesnis. Infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis daugiausia sirgo 0–17 metų vaikai, moterys dažniau sirgo nei vyrai (žr. 3 pav.).

3 pav. Naujai užregistruoti susirgimai infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis 2008–2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

2011 metais išaiškinta 21 atvejis (3 atvejais daugiau nei 2010 m.) sergančiųjų aktyvia tuberkuliozės forma. Tuberkuliozė labiausiai buvo paplitusi tarp 45–64 m. amžiaus žmonių ir šia liga 2011 m. vyrų sirgo perpus daugiau nei moterų. Didžiausias sergamumas tuberkulioze 2008–2011 metų laikotarpiu buvo užregistruotas 2009 m. (72,64 atv./100 000 gyv.) (žr. 4 pav.).

4 pav. Sergamumas tuberkulioze 2008–2011 m. (100000 gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas piktybiniais navikais

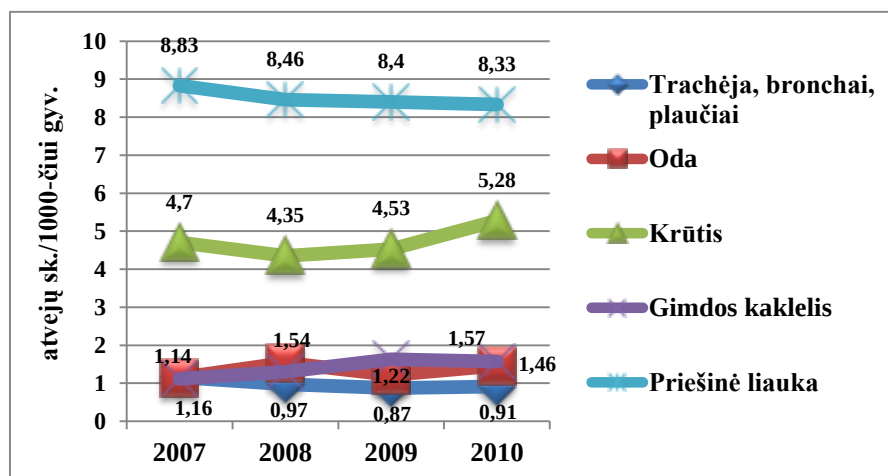
2008–2011 m. laikotarpiu, Panevėžio rajono gyventojams vidutiniškai diagnozuota po 18 sergamumo vėžiu atvejų 1000-čiui gyv. Nuo 2008 metų atvejų skaičius padidėjo 5,7 atv./1000-čiui gyv. Analizuojant naujai nustatytus atvejus, 2008–2011 m. vidutiniškai kasmet diagnozuojama po 5,45 naujus onkologinius susirgimus (1000-čiui gyv.) (žr. 5 pav.). Panevėžio rajono gyventojų sergamumo vėžiu rodikliai buvo panašūs su apskrities ir šalies žmonių sergamumu. Vilniaus universiteto Onkologijos instituto duomenimis, 2011 metais Lietuvoje diagnozuota 17 862 nauji susirgimai onkologinėmis ligomis (52 atvejais daugiau nei 2010 m.).

5 pav. Gyventojų sergamumas piktybiniais navikais (iš viso/naujai užregistruoti atvejai) 2008–2011 m. (1000-čiui gyv.)

	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Iš viso užregistruota atvejų	16,35	17,15	18,82	22,02
Naujai užregistruoti atvejai	4,82	5,11	5,66	6,21

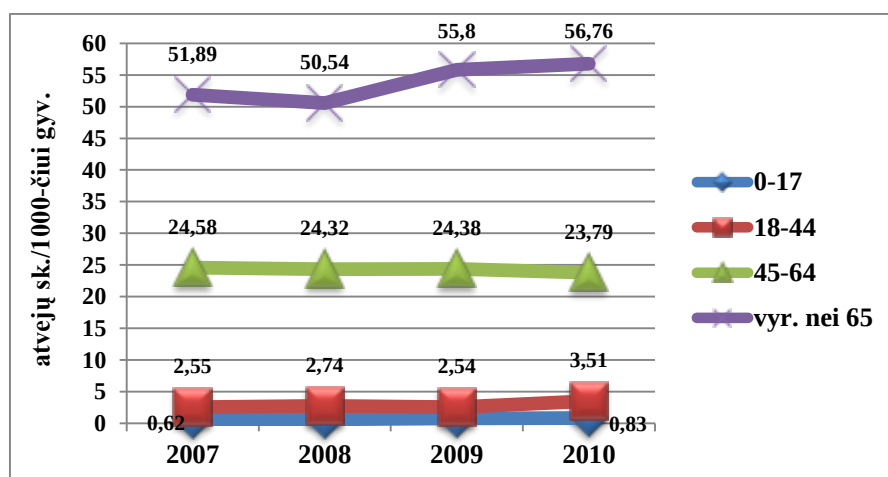
Šaltinis: HISIC

Onkologinių susirgimų struktūra tiek Lietuvoje, tiek Panevėžio rajone bei apskrityje išliko panaši. 2010 m. Panevėžio rajone gyvenantys vyrai daugiausia sirgo priešinės liaukos (8,33 atv./1000-čiui vyrų), o moterys – krūties (5,28 atv./1000-čiui moterų) piktybiniais navikais. Žymių pokyčių per paskutinius metus nepastebima (žr. 6 pav.). Pateikiami duomenys iki 2010 metų, nes 2011 metų duomenys tikslinami.

6 pav. Ligos piktybiniais navikais pagal lokalizacijas 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)
Šaltinis: HISIC

Vertinant sergamumą piktybiniais navikais pagal amžiaus grupes pastebima, jog daugiausia atvejų nustatoma vyresnių nei 65 metų amžiaus žmonėms, mažiausiai – 0–17 amžiaus grupėje (žr. 7 pav.).

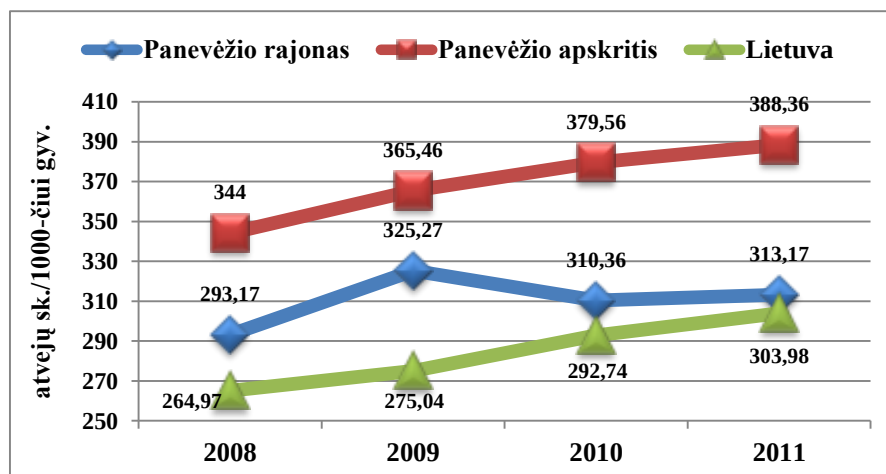
7 pav. Ligos piktybiniais navikais pagal amžiaus grupes Panevėžio rajone 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas kraujotakos sistemos ligomis

Kraujotakos sistemos ligos yra vieni iš dažniausiai pasitaikančių susirgimų, mirštamumas nuo šių ligų sudaro daugiau nei pusę visų mirties priežasčių. Higienos instituto sveikatos informacijos centro duomenimis, bendrasis sergamumas kraujotakos sistemos ligomis Lietuvoje metai iš metų didėja. Panevėžio rajone bendrasis sergamumas kraujotakos sistemos ligomis buvo didesnis (313,17 atv./1000-čiui gyv., 2,8 atvejo daugiau nei 2010 m.) nei visos Lietuvos (303,98 atv./1000-čiui gyv.), tačiau žymiai mažesnis palyginti su apskrities (388,36 atv./1000-čiui gyv.) rodikliu. Kraujotakos sistemos ligomis daugiausia sirgo vyresni nei 65 metų rajono gyventojai

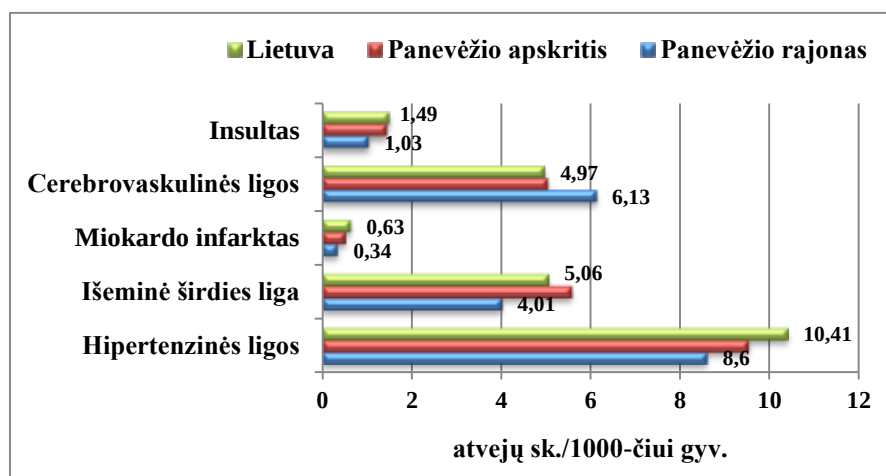
(žr. 8 pav).

8 pav. Iš viso diagnozuota susirgimų kraujotakos sistemos ligomis 2008–2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Iš kraujotakos sistemos ligų 2011 m. Panevėžio rajone didžiausias (8,6 atv./1000-čiui gyv.) sergamumas hipertenzinėmis ligomis. Antroje vietoje pagal atvejų skaičių – cerebrovaskulinės ligos (6,13 atv./1000-čiui gyv.), trečioje – išeminė širdies liga (6,13 atv./1000-čiui gyv.). Lyginant sergamumą labiausiai paplitusiomis kraujotakos sistemos ligomis su apskrities ir šalies rodikliais, žymių skirtumų nepastebima (žr. 9 pav.).

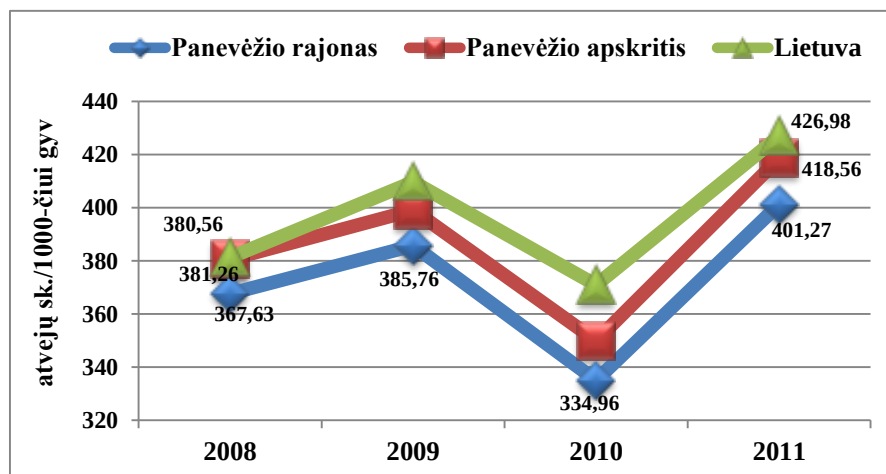

9 pav. Naujai užregistruoti susirgimai labiausiai paplitusiomis kraujotakos sistemos ligomis 2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas kvėpavimo sistemos ligomis

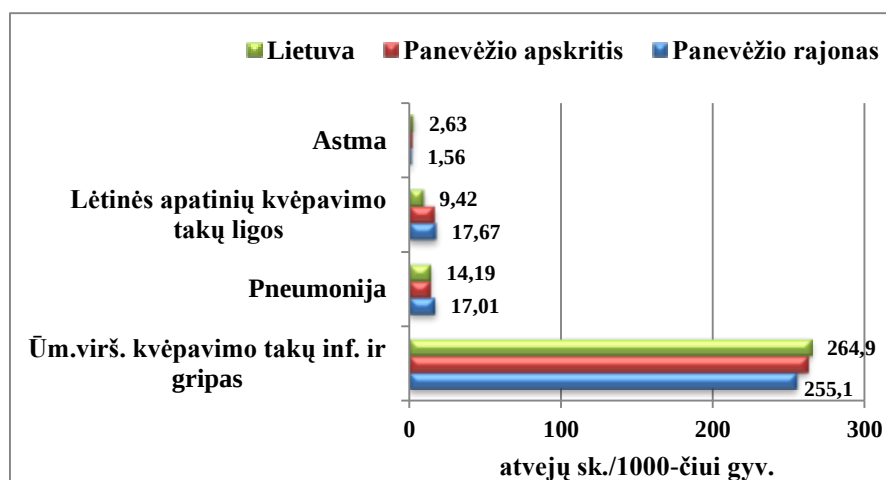
Sergamumas kvėpavimo sistemos ligomis buvo dažniausia Panevėžio rajono, Panevėžio apskrities ir šalies gyventojų sergamumo priežastis. Nors 2011 m. Panevėžio rajone nustatyta daugiausia (401,27 atv./1000-čiui gyv.) kvėpavimo sistemos ligų, tačiau palyginti su apskrities ir Lietuvos duomenimis, sergamumas išliko mažesnis (žr. 10 pav.). Kvėpavimo sistemos ligomis daugiausia sirgo 0–17 metų vaikai.

10 pav. Iš viso diagnozuota susirgimų kvėpavimo sistemos ligomis 2008–2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Vertinant sergamumą kvėpavimo sistemos sutrikimais pagal ligas, matoma, kad dažniausiai gyventojai sirgo ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis ir gripu. Lietuvoje šiomis ligomis nustatytas didžiausias (264,9 atv./1000-čiui gyv.) susirgimų skaičius, palyginti su Panevėžio apskritimi (262,47 atv./1000-čiui gyv.) ir Panevėžio rajonu (255,1 atv./1000-čiui gyv.). Lyginant sergamumą Panevėžio rajone lėtinėmis apatinių kvėpavimo takų ligomis, astma bei pneumonija su apskrities ir šalies rodikliais, žymių skirtumų nepastebima (žr. 11 pav.).

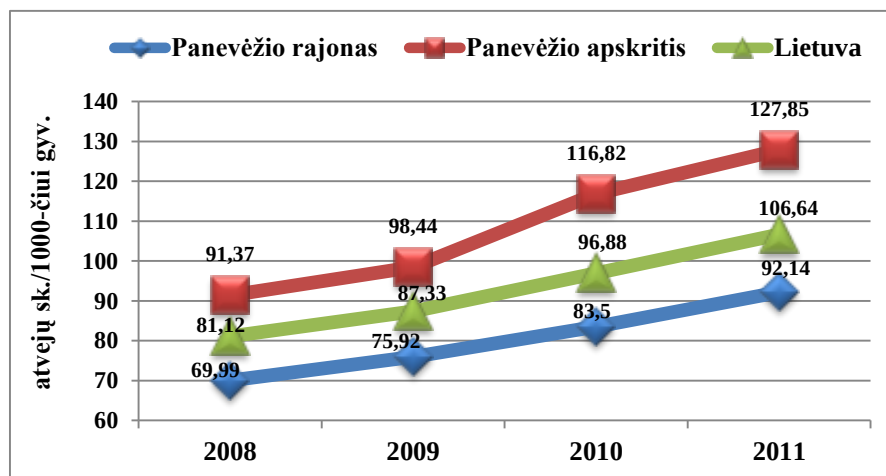

11 pav. Naujai užregistruoti susirgimai labiausiai paplitusiomis kvėpavimo sistemos ligomis 2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas endokrininės sistemos ligomis

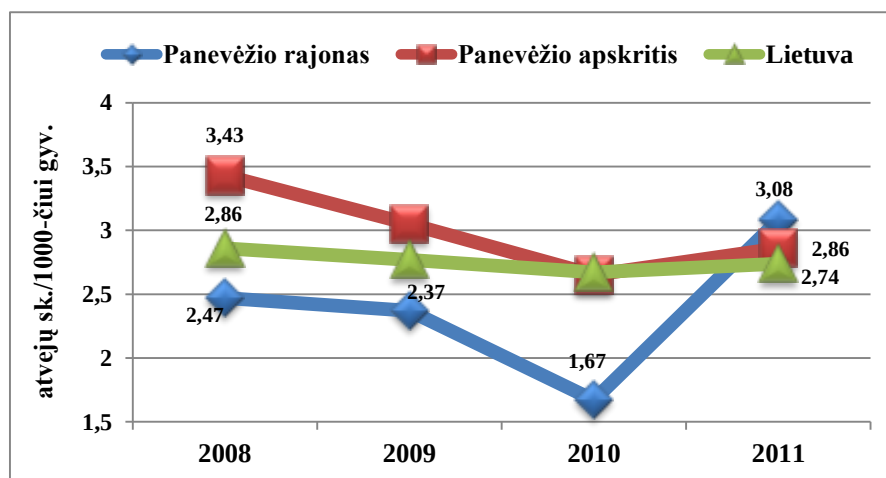
Šalyje, Panevėžio apskrityje ir Panevėžio rajono savivaldybėje nuo 2001 m. pastebimas augantis sergamumas endokrininės sistemos ligomis. Panevėžio rajone 2011 m. sergamumas endokrininės sistemos ligomis buvo mažesnis (92,14 atv./1000-čiui gyv.) nei apskrityje (127,85 atv./1000-čiui gyv.) ir Lietuvoje (106,64 atv./1000-čiui gyv.) (žr. 12 pav.). Endokrininės sistemos ligos diagnozuojamos dažniausiai 65 metų ir vyresniems asmenims, moterims perpus dažniau nei vyrams.

12 pav. Iš viso diagnozuota susirgimų endokrininės sistemos ligomis 2008–2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Tendencingai didėjant sergamumui endokrininės sistemos ligomis, sergamumas cukriniu diabetu (toliau – CD) 2011 m. Panevėžio rajone buvo didesnis (3,08 atv./1000-čiui gyv.) palyginti su 2010 m. (1,67 atv./1000-čiui gyv.). Lyginant sergamumą Panevėžio rajone su apskrities ir šalies rodikliais, žymių skirtumų nepastebima (žr. 13 pav.). Endokrininės sistemos ligomis, tarp jų ir CD, daugiausia sirgo 65 metų ir vyresni rajono gyventojai, moterys dažniau nei vyrai.

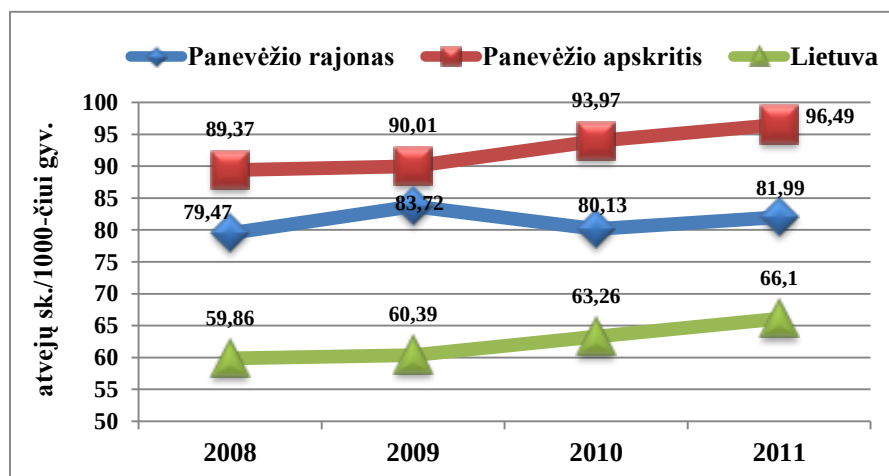

13 pav. Naujai užregistruoti susirgimai cukriniu diabetu 2008–2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas psichikos ir nervų sistemos ligomis

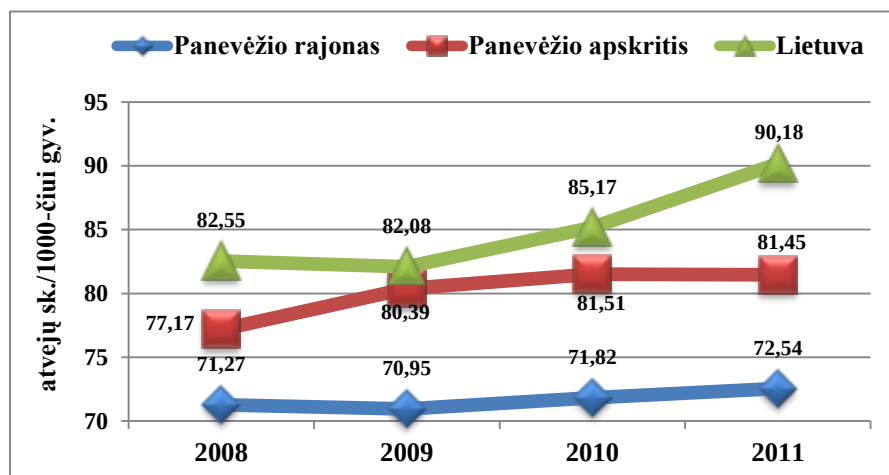
Psichinė sveikata tai – emocinis ir dvasinis atsparumas, kuris leidžia patirti džiaugsmą ir ištvirti skausmą, nusivylimą, liūdesį (PSO). 2011 metais gyventojų sergamumo psichikos ir elgesio sutrikimų ligomis atvejų skaičius žymiai nekito, Lietuvoje išliko mažesnis (66,1 atv./1000-čiui gyv.) nei Panevėžio apskrityje (96,49 atv./1000-čiui gyv.) ir Panevėžio rajone (81,99 atv./1000-čiui gyv.) (žr. 14 pav.). Didžiausias ligotumas užfiksuotas 65 m. amžiaus ir vyresniems gyventojams, daugiau sirgo moterų nei vyrų.

14 pav. Iš viso diagnozuota susirgimų psichikos ir elgesio sutrikimų ligomis 2008–2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

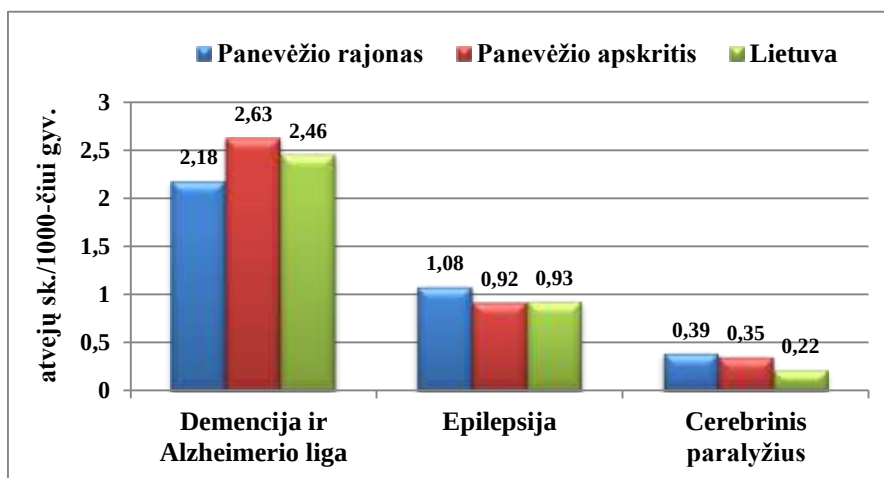
Užregistruotų sergamumo nervų sistemos ligomis atvejų 2011 m. Panevėžio rajone buvo mažiau (72,54 atv./1000-čiui gyv.) palyginus su Panevėžio apskrities (81,45 atv./1000-čiui gyv.) ir Lietuvos (90,18 atv./1000-čiui gyv.) duomenimis. Pastebima, kad sergamumas nervų sistemos ligomis Lietuvoje didėja (žr. 15 pav.).

15 pav. Iš viso diagnozuota susirgimų nervų sistemos ligomis 2008–2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

2011 m. iš nervų sistemos ligų Panevėžio rajone didžiausias atvejų skaičius užregistruotas demencijos ir Alzheimerio ligos (2,18 atv./1000-čiui gyv.). Epilepsijos bei cerebrinio paralyžiaus atvejų skaičius žymiai nesiskyrė palyginti su apskrities ir šalies bei 2010 m. duomenimis (žr. 16 pav.).

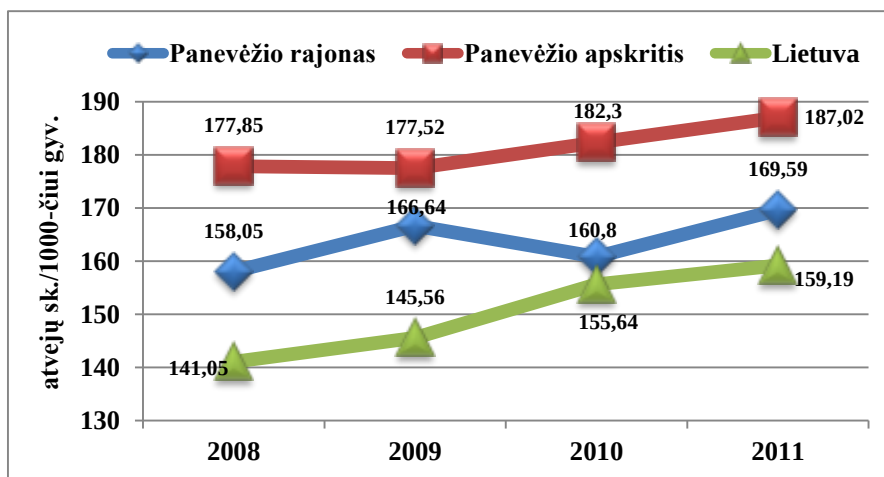

16 pav. Naujai užregistruoti susirgimai kai kuriomis nervų sistemos ligomis 2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas akių ligomis

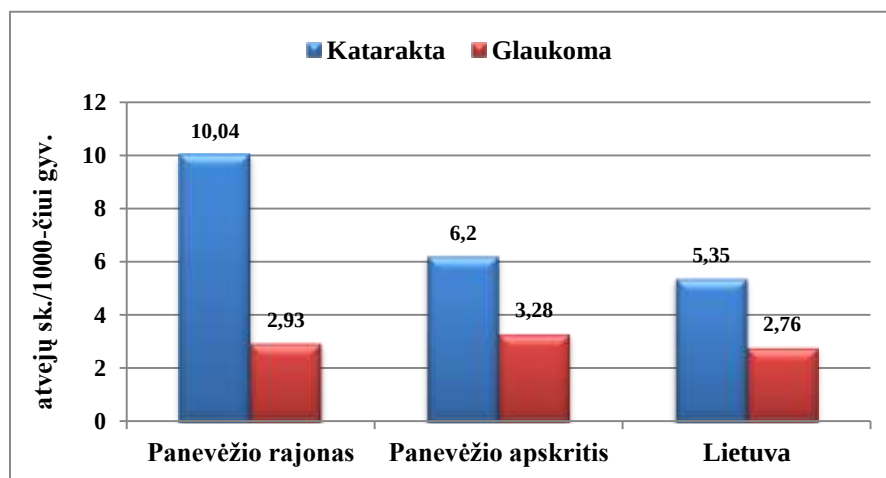
Neatsižvelgiant į amžių, kasmet daugėja žmonių, turinčių regėjimo problemų. Anot gydytojų, labiausiai paplitusi akių liga – miopija (trumparegystė). Remiantis HISIC duomenimis, 2011 m. bendrasis sergamumas akių ligomis Panevėžio rajone buvo didesnis (169,59 atv./1000-čiui gyv.) palyginti su visos Lietuvos rodikliu (159,19 atv./1000-čiui gyv.), bet mažesnis palyginti su Panevėžio apskrities (187,02 atv./1000-čiui gyv.). Akių ligomis daugiausia serga 65 metų ir vyresni rajono gyventojai (259,5 atv./1000-čiui gyv.) bei 0–17 metų vaikai (186,94 atv./1000-čiui gyv.) (žr. 17 pav.).

17 pav. Iš viso diagnozuota susirgimų akių ligomis 2008–2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

2011 m. Panevėžio rajone sergamumas katarakta didesnis (10,04 atv./1000-čiui gyv.) nei apskrities (6,2 atv./1000-čiui gyv.) ir Lietuvos (5,35 atv./1000-čiui gyv.). Stebint sergamumą glaukoma, žymių skirtumų nepastebima (žr. 18 pav). Katarakta ir glaukoma dažniausiai diagnozuojama 65 metų ir vyresniems rajono gyventojams, moterims dažniau nei vyrams.

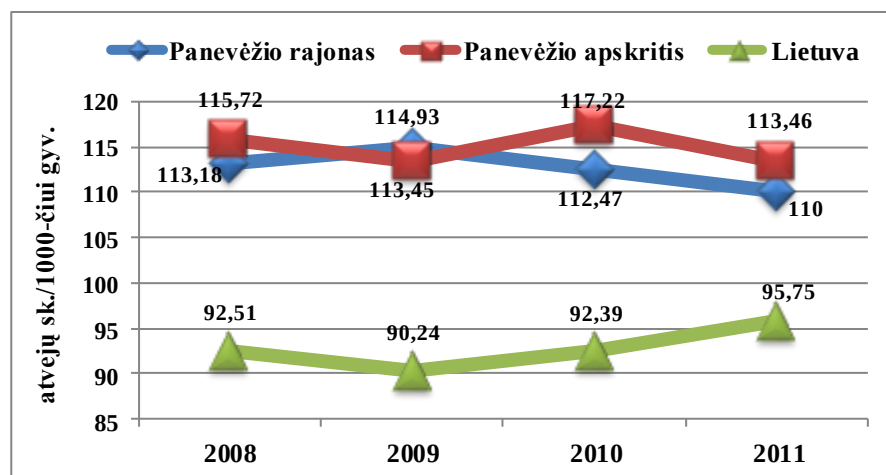

18 pav. Naujai užregistruoti susirgimai katarakta ir glaukoma 2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

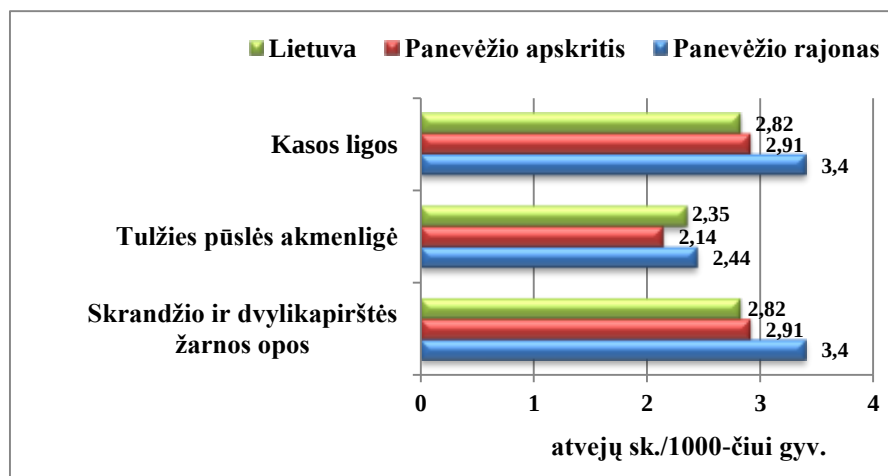
Sergamumas virškinimo sistemos ligomis

Virškinamojo trakto sutrikimų kaltininkai yra gyvenimo būdo palydovai – ne tik ilgalaikė nervinė įtampa, bet ir netinkama, nereguliari mityba, žalingi įpročiai (rūkymas, alkoholiniai gėrimai ir kt.), atsvoris, nepakankama fizinė veikla, įvairių vaistų vartojimas. Per paskutinius ketverius metus Panevėžio rajone sergamumas virškinimo sistemos ligomis sumažėjo 3,18 atv./1000-čiui gyv., tačiau šalies rodiklis yra žymiai mažesnis (95,75 atv./1000-čiui gyv.) nei Panevėžio rajono (110 atv./1000-čiui gyv.) (žr. 19 pav.). Virškinimo sutrikimai dažniausiai diagnozuojami 0–17 metų vaikams ir 65 metų ir vyresniems, moterims dažniau nei vyrams.

19 pav. Iš viso diagnozuota susirgimų virškinimo sistemos ligomis 2008–2011 m. (1000-čiui gyv.)

2011 m. Panevėžio rajone iš virškinimo sistemos ligų didžiausias sergamumas (3,4 atv./1000-čiui gyv.) buvo skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opomis ir kasos ligomis (3,4 atv./1000-čiui gyv.). Lyginant rodiklius su apskrities ir šalies – žymių skirtumų nepastebima. Šiomis virškinimo sistemos ligomis daugiausia sirgo 65 metų ir vyresni rajono gyventojai.

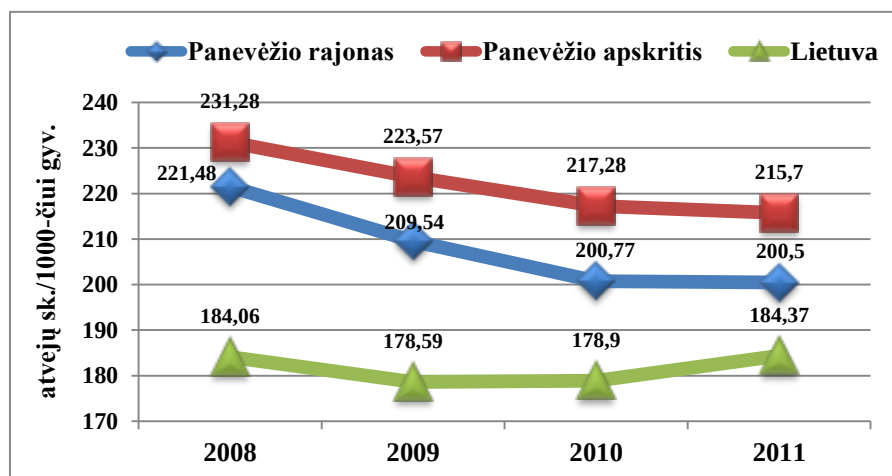
20 pav. Naujai užregistruoti susirgimai labiausiai paplitusiomis virškinimo sistemos ligomis 2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis

Skeleto ir raumenų ligų rizikos veiksniais gydytojai linkę laikyti socialines priežastis – ryškiai pakitusį žmonių gyvenimo būdą, nejudrumą, didelę protinę ir psichinę įtampą, taip pat alerginius ir kitus išorės veiksnius. Kas penktas vizitas pas šeimos gydytoją yra dėl reumatinės ligos, tai sudaro 20 % visų konsultacijų (Lietuvos artrito asociacijos informacija).

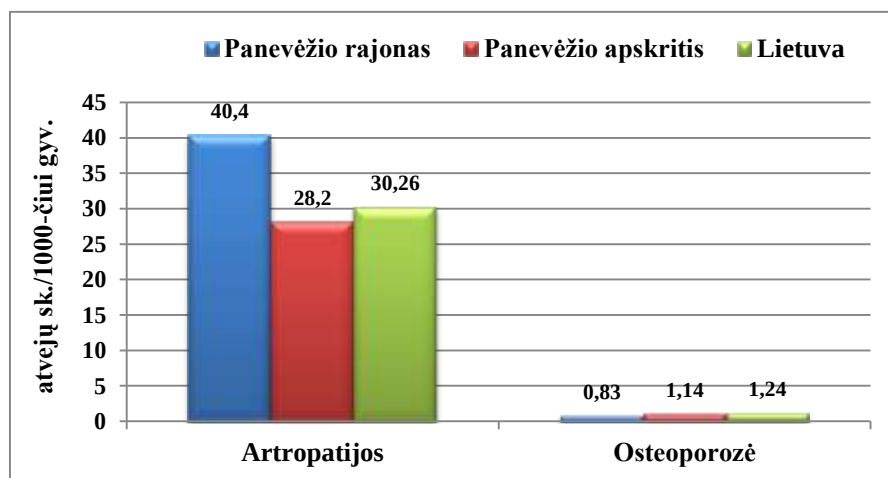
2011 m. diagnozuotų jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligų Lietuvoje buvo žymiai mažiau (184,37 atv./1000-čiui gyv.) nei Panevėžio apskrityje (215,7 atv./1000-čiui gyv.) ir Panevėžio rajone (200,5 atv./1000-čiui gyv.). Kas penktas Panevėžio rajono gyventojas turi judamojo aparato sutrikimų, kurie dažniausiai diagnozuojami 65 metų ir vyresniems gyventojams, moterims dažniau nei vyrams. Nuo 2008 metų Panevėžio rajone stebimas jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligų atvejų mažėjimas (mažiau 20,98 atv./1000-čiui gyv.) (žr. 21 pav.).

21 pav. Iš viso diagnozuota susirgimų jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis 2008–2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

2011 m. sergamumas artropatijomis Panevėžio rajone buvo didesnis (40,4 atv./1000-čiui gyv.) palyginti su apskrities (28,2 atv./1000-čiui gyv.) ir visos šalies (30,26 atv./1000-čiui gyv.) rodikliais. Sergamumas osteoporoze Panevėžio rajone atvejų skaičiumi žymiai nesiskiria (žr. 22 pav.).

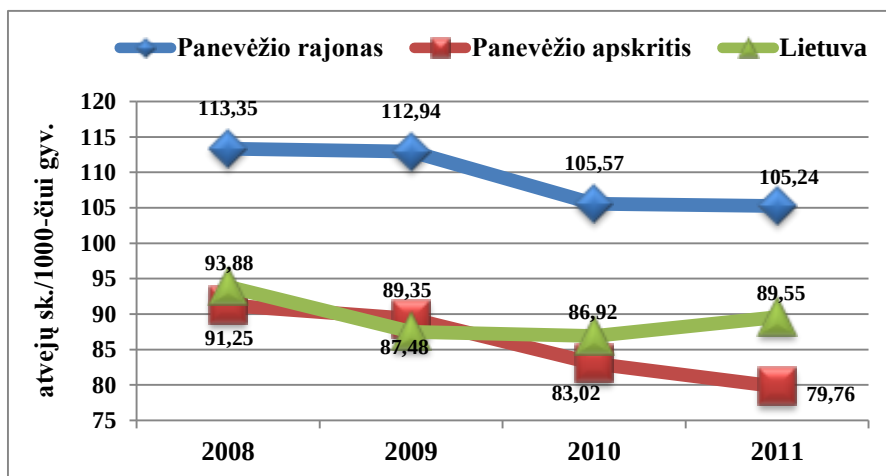
22 pav. Naujai užregistruoti susirgimai labiausiai paplitusiomis jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis 2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Traumos, apsinuodijimai ir kiti išorinių priežasčių padariniai

Traumos – vieni dažniausių negalavimų, sveikatos sutrikimų, dėl kurių į bendrosios praktikos gydytojus kreipiasi vaikai, paaugliai ir jauno amžiaus suaugę asmenys. Dėl traumų, apsinuodijimų ir kitų išorinių priežasčių padarinių 2011 m. Panevėžio rajono stacionaruose ir ambulatorinėse įstaigose gydyti 4646 (105,24 atv./1000-čiui gyv.) asmenys, 647 asmeniu daugiau nei 2010 metais. Atvejų skaičius žymiai lenkia apskrities ir Lietuvos rodiklius (žr. 23 pav.).

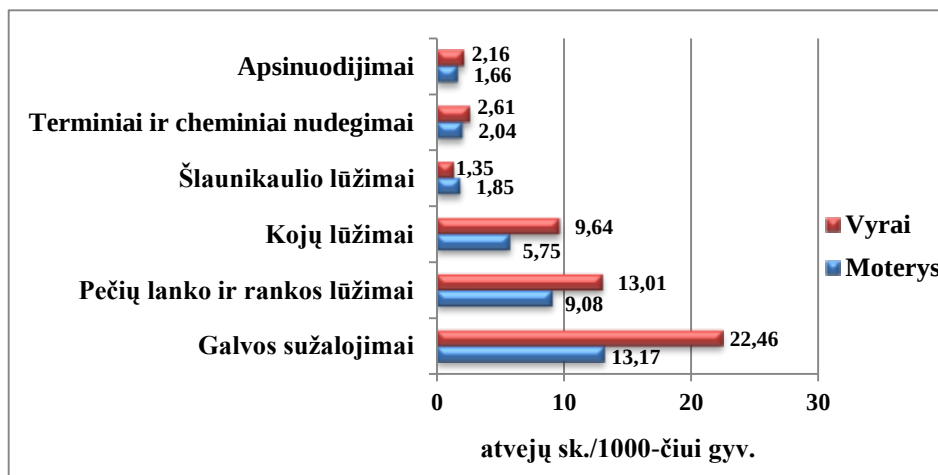
Panevėžio rajono vyrai patyrė beveik dukart daugiau (146,45 atv./1000-čiui gyv.) traumų nei moterys (82,39 atv./1000-čiui gyv.).

23 pav. Traumos, apsinuodijimai ir kiti išorinių priežasčių padariniai 2008–2011 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

2011 m. Panevėžio rajono vyrai ir moterys daugiausia patyrė galvos sužalojimų (vyrai – 22,46 atv./1000-čiui gyv., moterys – 13,17 atv./1000-čiui gyv.). Pagal atvejų skaičių antroje vietoje buvo pečių lanko ir rankos lūžimai, trečioje – kojų lūžimai. Daugiausia traumų patyrė 45–64 metų rajono gyventojai, vyrai dažniau nei moterys (žr. 24 pav.).

24 pav. Traumos, apsinuodijimai, ir kiti išorinių priežasčių padariniai pagal lytį 2011 m. Panevėžio rajone (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Duomenis analizavo:

Visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė Inga Mackelienė